

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ФОРМ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ

М. Дробноход,

*Київ, Український інститут підвищення
кваліфікації керівних кадрів освіти,*

О. Козлова

*Суми, Сумський обласний інститут післядипломної
освіти педагогічних кадрів*

Альтернативна освіта, яка набула достатнього розповсюдження з початком переходу суспільства до ринкових відносин, завдяки багатогранності форм дозволяє особі здійснювати вільний вибір освітньої установи, реалізувати індивідуальну освітню потребу. Альтернативна вона вже тому, що відкриває перспективу вибору перед людиною, яка не задоволена обмеженими можливостями існуючих традиційних, стандартних структур.

Безсумнівний теоретичний та практичний інтерес викликає досвід організації альтернативних форм підготовки педагогів, накопичений в Атлантичному педагогічному інституті Канади, землі Баден-Вюртемберг у Німеччині та Інституті дорослих Російської Академії Наук. Канаду, Німеччину та Росію об'єднує те, що в кожній з названих країн дослідження проблем освіти здійснюється в рамках комплексних програм. Програми наближено до практики, спрямовано на здійснення індивідуального підходу до професійної підготовки; вони економічні, мобільні.

Так, в Атлантичному педагогічному інституті Канади - це програма "Маяк", суть якої полягає у поглибленні зв'язків між наукою і практикою, здійсненні спільної діяльності вчених та вчителів. Працівники Атлантичного педагогічного інституту виявили й узагальнили досвід шкіл чи окремих педагогів, які працювали найбільш творчо, надавали практичну допомогу у становленні і розвитку їх новаторських ідей та експериментів. На базі цих шкіл створювалися "центри вищої майстерності", головним завданням яких було розповсюдження досвіду та організація підвищення кваліфікації у формі семінарських занять. Викликає інтерес проєкт "Салар", мета якого - відповідно до завдань реформи освіти - створити дидактичні матеріали, навчальні посібники, які б відображали історію, традиції та особливості Атлантичного регіону.

Згідно з проектом на основі середніх шкіл відбувалося створення потужних експериментальних баз, де працівники Атлантичного педагогічного інституту проводили роботу з підготовки та добору навчального матеріалу. Враховуючи географічне положення Атлантичного регіону (острівне розміщення двох з чотирьох провінцій, утруднені зв'язки між ними), цей принцип організації професійної підготовки та підвищення кваліфікації на базі шкіл був використаний для розв'язання проблеми підготовки вчителів для шкіл віддалених провінцій. Така діяльність знайшла своє відображення в проекті "Маленька червона школа". Для удосконалення системи безперервної освіти безсумнівний інтерес становить програма "План вільних занять". Вона враховує використання альтернативних форм педагогічної освіти для тих, кого не влаштовує обсяг знань, набутих в університетах, і тих, хто хотів би отримати професійний сертифікат більш високого рівня. Педагогічна освіта здійснюється під керівництвом комітетів академічної ради, до складу якої входять професори муніципальних університетів Атлантичного регіону.

На наш погляд, заслуговує на увагу "Структурна модель підготовки вчителів та підвищення їхньої кваліфікації", розроблена експертами Міністерства культури землі Баден-Вюртемберг у Німеччині. Автори цього документу розглядають систему підготовки педагогів і підвищення їхньої кваліфікації як єдине ціле. "Структурна модель" передбачає надання службової відпустки для відвідування семінарських занять чи педагогічних конференцій, які проходять 2,5 дні. Педагоги за власним бажанням обирають тему і місце проведення семінару чи конференції. Повідомлення про їх проведення заздалегідь розсилаються по школах. Ця модель відкриває можливості для продовження навчання та переходу вчителя із однієї кваліфікаційної категорії в іншу. Уряд землі Баден-Вюртемберг ухвалив "Структурну модель" як концепцію освітньої політики землі та передав її до ландтагу для розгляду та затвердження.

Комплексне дослідження, здійснюване в рамках програми "Освіта дорослих" Російською Академією Наук, передбачає поєднання теоретичного та практикоорієнтованих аспектів. В рамках цієї програми проводяться короткострокові семінари на комерційній

основі. Мета цих занять суто практична: надати учасникам найактуальнішу інформацію з питань, які викликають інтерес, а також надати оперативну практичну допомогу. На думку російських експертів, заняття викликають найбільший інтерес тоді, коли вони охоплюють 3-4 конкретні теми, розкривають найбільш складні і спірні питання, оперативно надають спеціальну інформацію, яка ще не встигла знайти відображення у публікаціях. Практична спрямованість навчання поєднується з ґрунтовним теоретичним рівнем викладу матеріалу. Навчання на таких семінарах сприяє підвищенню професійної майстерності педпрацівників, стимулює їх подальшу самоосвіту та саморозвиток.

Вивчення всього цінного, що вже зібрано педагогічною наукою зарубіжних країн з питань альтернативної освіти, дає можливість зробити висновки, врахування яких, на наш погляд, сприятиме розвитку системи підвищення кваліфікації педкадрів на Україні, а саме:

- альтернативна освіта передбачає оновлення змісту навчальних планів та програм, принципово нових за побудовою та відбором матеріалу, допускаючи плюралізм джерел, які використовуються в навчальному процесі;

- альтернативна освіта сприяє адаптованості змісту і форм до можливостей регіону, нетрадиційності побудови навчального процесу, його відповідності пізнавальним здібностям, потребам та інтересам слухачів, орієнтації на індивідуалізацію навчання.

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕХОДУ НА МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ НА УКРАЇНІ

Г. Голубнича, В. Буняк

*Донецьк, Державний
університет*

Система освіти на сьогодні стає найважливішим інструментом у процесі досягнення нового якісного стану суспільства і його головних механізмів: економічних, політичних, соціальних, культурних, демографічних. У межах реформ, які проводяться в країні,